

عاشقانه‌های نحوی

مؤلف

مرتضی داودی

www.ketab.ir

سرشناسه: داودی، مرتضی، ۱۳۷۰ -
 عنوان و نام پدیدآور: عاشقانه‌های نحوی: ترجمه‌ی منظوم الفیه ابن مالک /
 مرتضی داودی
 مشخصات نشر: قم: شمیم قلم، ۱۳۹۲.
 مشخصات ظاهری: ۱۱۲ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۰۰-۴۲-۲
 وضعیت فهرست نویسی: فیا.
 موضوع: زبان عربی - نحو - شعر
 موضوع: شعر فارسی - قرن ۱۴
 شناسه افزوده: ابن مالک، محمد بن عبدالله، ۶۰۰ - ۶۷۲ ق. الفیه. فارسی
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ع ۹۴۲ الف / PIR ۸۰۴۱
 رده بندی دیویی: ۸۶۲ ۱ فا
 شماره ملی: ۹۲۲۱۰۸

شناسنامه کتاب

نام کتاب عاشقانه‌های نحوی
 مؤلف: مرتضی داودی
 ناشر: شمیم قلم
 چاپخانه: دژ
 نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۳
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۰۰-۴۲-۲
 قیمت: ۴۰۰۰ تومان

شماره تماس مؤلف: ۰۹۱۹۶۱۴۵۰۸۷

فهرست مطالب

۹	مقدمه و مقاله
۱۰	صیانت از نحو یون به صورت موجبه ی جزئیّه:
۲۵	نکته‌ای در باب زبانها
۵۰	الْكَلَامُ وَمَا يَأْتِي مِنْهُ
۵۱	المعرب و المبنى
۵۴	باب نكره و معرفه
۵۶	الْعَلَمُ
۵۷	إِسْمُ الْإِشَارَةِ
۵۷	الموصول
۵۹	المُعَرَّفُ بِأَدَاةِ التَّعْرِيفِ
۶۰	الابتداء
۶۲	كَانَ وَآخَوَاتُهَا
۶۴	فَصْلٌ فِي مَا وَلَا وَلَاتِ وَإِنْ الْمَشَبَهَاتِ بِلَيْسَ
۶۴	أَفْعَالُ الْمُقَارَنَةِ
۶۵	إِنَّ وَآخَوَاتُهَا
۶۹	أَعْلَمَ وَآرَى
۷۰	جلد دوم: الفاعِلُ

٧٣	التَّائِبُ عَنِ الْفَاعِلِ
٧٤	باب الاشتغال
٧٥	تَعَدَّى الْفِعْلُ وَلُزُومُهُ
٧٦	مبحث مفاعيل و مراتب آن
٧٧	التَّنَاوُعُ فِي الْعَمَلِ
٧٧	المفعول المطلق
٧٨	المفعول له
٧٩	المفعول فيه وَهُوَ الْمُسَمَّى ظَرْفًا
٨٠	المفعول معه
٨٠	الاستثناء
٨٢	الحال
٨٤	التمييز
٨٤	حروف الجرّ
٨٨	الإضافة
٩١	المضاف الى ياء المتكلم
٩٢	إعمال المصدر
٩٢	إعمال اسم الفاعل
٩٣	أبنية المصادر
٩٥	أبنية أسماء الفاعلين والمفعولين والصفات المشبهة بها
٩٦	الصّفة المشبهة باسم الفاعل
٩٦	التعجب
٩٧	نَعَمَ وَيُسَ وما جرى مجراهما
٩٨	أَفْعَلُ التّفضيل

۹۹	التَّعْت
۱۰۰	التَّوْكِيد
۱۰۲	العطف
۱۰۲	عطف النسق
۱۰۵	البدل
۱۰۵	التداء
۱۰۶	فصل
۱۰۷	المنادى المضاف الى ياء المتكلم
۱۰۷	أسماء لازمت الدال
۱۰۸	الاستغاثة
۱۰۸	التدبئة
۱۰۹	الترخيم
۱۱۰	الاختصاص
۱۱۰	التحذير والأغراء
۱۱۰	أسماء الأفعال والأصوات

بیان

الحمد لله الذي خلق الانسان وعلمه البيان
والصلوة على سيد الانبياء الذي رفع بالرسالة والايمان
وعلى آله الطيبين المعصومين الذين نصبوا للإمامة و
جعلوا هم الميزان ولعنة الله على اعدائهم الذين خفضوا
بالجهل واخذودون اما فيه جزوه حاوی منظومه‌های
فارسی معادل الفیه ابن مالک رحمه الله علیه حاصل زحمات برادر
فاضل جناب حجت الاسلام آقای مرتضی داودی ادامه الله توفیقاته می‌باشد که الحمد لله از ذوق و استعداد بالایی
بر خوردار است که به سرعت مراتب عالی علم و دانش را طی می‌کند. بنده که سال‌ها تجربه تدریس در
حوزه‌های علمیه را دارم این جزوه را برای محصلین ادبیات عرب مفید و ارزشمند می‌دانم این منظومه‌ها
علاوه بر اینکه قواعد و دستورات لغت عرب را به زبان فارسی و آسان بیان می‌کند در فهم معانی الفیه ابن
مالک که در موضوع نحو کتاب مشهور جامع و رایج است کمک فراوان می‌کند و مطالب آن را روشن‌تر
می‌کند. از خداوند تعالی توفیقات مؤلف و سراینده را در خدمت به علم و محصلین علوم دینی مسئلت دارم.
سنت دارم و دل‌دارم می‌بچ عباد الله الصالحین

محمد رضوی

بسمه تعالی

الحمد لله الذي خلق الانسان وعلمه البيان والصلوة على سيد الانبياء الذي رفع بالرسالة والايمان وعلى آله
الطيبين المعصومين الذين نصبوا للإمامة وجعلوا هم الميزان ولعنة الله على اعدائهم الذين خفضوا بالجهل و
العدوان. اما بعد

جزوه حاوی منظومه‌های فارسی معادل الفیه ابن مالک رحمه الله علیه حاصل زحمات برادر فاضل ارجمند
جناب حجت الاسلام آقای مرتضی داودی ادامه الله توفیقاته می‌باشد که الحمد لله از ذوق و استعداد بالایی
بر خوردار است که به سرعت مراتب عالی علم و دانش را طی می‌کند. بنده که سال‌ها تجربه تدریس در
حوزه‌های علمیه را دارم این جزوه را برای محصلین ادبیات عرب مفید و ارزشمند می‌دانم این منظومه‌ها
علاوه بر اینکه قواعد و دستورات لغت عرب را به زبان فارسی و آسان بیان می‌کند در فهم معانی الفیه ابن
مالک که در موضوع نحو کتاب مشهور جامع و رایج است کمک فراوان می‌کند و مطالب آن را روشن‌تر
می‌کند. از خداوند تعالی توفیقات مؤلف و سراینده را در خدمت به علم و محصلین علوم دینی مسئلت دارم.
والسلام على جميع عباد الله الصالحين
محمد رضوی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين وصلاة والسلام على سيدنا و نبينا محمد و آله و لا سيما
بقية الله في ارضه و خليفته في خلقه

مقدمه و مقاله

نحوی و کشتی‌بان!

آن یکی نحوی به کشتی در شمس
گفت هیچ از نحو خواندی گفت لا
دل شکسته گشت کشتیان ز تاب
باد کشتی را به گردابی فکند
هیچ دانی آشنا کردن بگو
گفت کل عمرت‌ای نحوی فیناست
محو می‌باید نه نحو اینجا بدان
آب دریا مرده را بر سر نهد
چون بمردی تو ز اوصاف بشر
ای که خلقان را تو خر می‌خوانده‌ای
گر تو علامه زمانی در جهان
مرد نحوی را از آن در دوختیم
فقه فقه و نحو نحو و صرف صرف
رو به کشتیان نهاد آن خودپرست
گفت نیم عمر تو شد در فنا
یک آن دم کرد خامش از جواب
گفت کشتی‌بان بدان نحوی بلند
گفت نی‌ای خوش جراب خوب‌رو
زانک کشتی غرق این گردابهاست
گر تو محوی بی‌خطر در آب ران
ور بود زنده ز دریا کی رهد
بحر اسرار ت نهد بر فرق سر
این زمان چون خر برین یخ مانده‌ای
نک فنای این جهان بین وین زمان
تا شما را نحو محو آموختیم
در کم آمد یایی‌ای یار شگرف

آن سبوی آب دانشهای ماست
ما سبوها پر به دجله می‌بریم
باری اعرابی بدان معذور بود
گر ز دجله با خبر بودی چو ما
بلک از دجله چو واقف آمدی
وان خلیفه دجله علم خداست
گر نه خر دانیم خود را ما خریم
کوز دجله غافل و بس دور بود
او نبردی آن سبورا جا بسجا
آن سبورا بر سر سنگی زدی
(دفتر اول مولوی)

صیانت از نحویون به صورت موجهی جزئی

من اگر بمومنه جایش در مقام
بعد چندین سال می‌گفتم چنین
آن یکی نحوی به کشتی در نشست
رو به کشتیان نهاد آن خوبتر
گفت هیچ از نحو خواندی؟ گفت: لا
باز گفتش نحو خواندی؟ گفت: لا!
با تعجب گفت: آن یک منصف است
گفت نحوی: گوش دار ای نا خدا
دین پیغمبر ﷺ زبانش نحو است
آیه دیدم بود بر حال مجاز
در عقاید هم دچارش می‌شوند
گفت مشرک: هست فی الارض اله
بلکه بدتر گشته امر آخرت
خوف وحشتناک، این گرداب هاست
گفت کشتیان: که اینجا آب هست
گفت کشتیان: که عمرت بر فناست
شعر کشتیان و نحوی آن کلام
با کمک از برترین این کمترین
یاد منزل شد کتابش را که بست
پاسخی دارم سنوالم را بگو
ساخدا! پس پاسخش با لا چرا؟
گفت فقیهی کل عمرت بر فنا
شعر پیشین من را منصف است
باش در گرداب دنیا با خدا
هر فقیهی در نهانش نحو است
نابلد فتوا دهد بر نا مجاز
چون خوارج در ظواهر بنده بند
هست غیر از فی السماء، عرض اله
دین کند در خیر و شر هر عاقبت
رهرو در بحری و بی کشتی فناست
فکر کردی نحو باشد باب هست
گفت: سالک هم فنایش در خداست